

KADININ DEVAMLI EĞİTİMİ İÇİN MİNNESOTA PLANI:

Virginia L. Senders

Çeviren; Dr. Şefik UYSAL(*)

Bir Gelişme Raporu

En küçük çocuğu ilk okulun birinci sınıfında olan bir kadın düşünelim. Bu kadın aynı zamanda okul-aile birliği üyesi ve bazı derneklerle faal işbirliği de yapmaktadır. O, mühendis olan kocasını sever ve çocukları ile birlikte oturmaktan büyük haz duyar. Bütün bunlara rağmen bu kadın hayatından pek memnun görünmemektedir. Çünkü ne yapması, hayatını nasıl tanzim etmesi gerektiğini tamamen bilmemektedir. Fakat bildiği bir husus varsa, o da neye mâlikse ve ne yaparsa, kendisinin yetenekleri ve eğitiminin gerektirdiği bütüne pek fazla katkıda bulunmadığıdır. Önündeki kırk yıldan beklediği, hali hazır parçaların, belki yeni bazılarının uyabileceği bir örüntü (pattern) bulmaktır.

Bu kadını tanıdınız mı? Eminim, tanıyamadınız. Bu kadını, siz hem şahsen, hem de şöhreti ile tanıyorsunuz. O onbeş yıl önce bir üniversite öğrencisi iken size rehberlik eden kadındır. O bir kadın topluluğuna konferans verdiğimiz salonda en ön sırada oturmaktadır. O kapı komşu hanımıdır. O, aynı zamanda, hakkında bir çok kitap ve makaleler yazılan, sorunları için bir çok farklı ve karmaşık çözüm yolları teklif edilen kadındır. İşte "Kadının devamlı eğitimi için Minneseta Plânı" bu kadın için hazırlanmıştır. Bu kadın ve yarın böyle bir kadın olacak on sekiz yaşındaki bir kız için bu program öngörülmüştür.

Minnesota Plânının dayandığı gerçek, bir kadının hayat örüntüsünün bir çok kadınları temsil eden tipik bir örnek olduğu keyfiyetidir.

Tıpkı kadınların yüzde doksanı gibi o da evlenmiştir. Yine tıpkı evlenen kadınların yüzde doksanı gibi bu kadın da çocuk sahibi olmuş-

(*) A. Ü. Eğitim Fakültesi Eğitim Psikolojisi Kürsüsünde Öğretim Görevlisi

tur. Üniversiteden mezun olduğu on dört yıldan beri onun yaşantısının önemli bir kısmını, evi, kocası, ve çocukları doldurmuştur. Fakat şimdi, okul çağındaki bütün çocukları ile birlikte, her yıl artan, serbest zamanla dolu, önünde bir kırk yılı daha vardır. Tabiatı ile daima meşgul görünecektir. Fakat bazen oldukça gerçekçi bir görüşle, yaptığı işlerin, yani meşguliyetlerinin amaçsız olduğunu, hayatına katkısı gayet sınırlı bir sürü telâş içinde olduğunu hissedecektir.

Bazı mecmua yazarları bu kadını sıkıntılı (frustrated) olarak tanımlarlar. Diğer taraftan insan gücü uzmanları, bu kadını, ihtiyaç duyulan bir kimse olarak görürler. Nitekim gelecek yıllarda bütün teknik ve profesyonel mesleklerde insan gücüne ihtiyaç ciddi şekilde artacaktır. Kadınların en çok istihdam edildikleri, hemşirelik, ve öğretmenliğin bazı branşlarında ileride doğacak insan gücü ihtiyacı daha şimdiden hissedilmektedir, ve hatta kadımlar için olmayan bir çok mesleklerde bile bu ihtiyaç doğrudur. Toplum ve politik organizasyonlarda bu tip kadınların servisine ihtiyaç duyulur. Toplum ve politik organizasyonların bu ilgileri, arzulu bir kimseyi çalıştırmaktan ziyade zekî, bilimde, beşerî bilimlerde, dünya sorunlarında son gelişmeleri takip eden, gönüllü olmasına rağmen ekme parası kazanan bir kimsenin sorumluluğu içinde çalışan özel maharetler ve derin bir anlayış sahibi, ücretsiz çalışmaya hazır bu kadınlardan yararlanma yönündedir.

Bu kadın aynı zamanda, bir iki yıl içinde, ya tamamen, ya da ek görevli olarak işçilere iş bulma piyasasına girebilir. Fakat, bir üniversite ve on dört yılı geride bırakmış, zekâsını ve eğitimini gerçekten kullanabileceği bir iş bulabilecek midir? Bir büyük ihtimalle bu sorunun cevabı "hayır" dır. Böylece belki de bu kadın iş bulacak fakat bu iş onun asıl gücünün altında kalan bir iş olabilecektir.

Minnesota plânı resmen haziran 1960'da Minnesota Üniversitesinde başlatıldı. İlk üç yıllık faaliyetleri için Newyork'un Carnegie Anonim Şirketi 110.000.- dolarlık yardım yaptı. Bu plânın iki ana amacı vardır. Birincisi, olgunluk çağlarında yetenekleri altında çalışan ve eğitim görmüş kadınları memleketin ücretli ya da ücretsiz insangücü haline dönüştürmek, ikincisi ise; yeni ilgi alanları bulmak, onların yeni amaçlar bulmalarına yardım etmek ve bugünkü yaşantıları ile tutarlı uzak amaçlar tesis etmelerini sağlamak yolu ile bir çok kadının kişisel saadetlerini geliştirmektedir. Plânın bu iki amacı bazen farklılık gerektirse bile, aslında birbirlerinin tamamlayıcısıdır.

Bu amaçlara ulaşmada üç aşamalı bir strateji kullanılmıştır:

1- Minnesota plânı, Kız Üniversite öğrencilerinin ilerdeki yaşantılarında karşılaşmaları muhtemel çok yönlü rolü tam yapabilmeleri için gereken gerçekçi hazırlığa bir oryantasyon temin eder.

2- Ev işlerine boğulmuş genç anneye bu program devamlı eğitim için, o aşamanın ihtiyaçlarını en iyi karşılayan birtakım kurslar sağlarlar.

3- Normal eğitimi bir hayli geride kalmış olgun bir kadın içinde, mevcut üniversite kaynaklarını bulmada rehberlik ve yardım yapılır ve bu kadınların özel ihtiyaçlarını tatmin için bazı kurslar düzenlenir.

Buraya kadar olan plânın stratejidir. Şimdi kullanılan taktik'e gelelim.

Üniversiteli Kız Öğrencilerin Oryantasyonunda Sağlanan Olanaklar

İlk olarak evlenmemiş on yedi ile yirmi iki yaşları arasında belli bir branş kurslarına devam eden normal bir üniversiteli kız öğrenciyi düşünelim.

Programın ilk amaçlarından biri kadınlık hayatı ve rollerine ait umut ve tavırlarını yaygın anlamda değiştirmektedir. Bununla beraber, bizim temel ilgimiz bu kızların evlenecekleri erkeklerin, yeni düşünceleri takdir edebilecek şekilde tavır kazandırmaktır. Esasında, bu problemin çözümüne grup tartışmaları yolu ile ulaşılmak istenmiştir. Formal program başlamadan evvel yapılan bir kaç tartışma da dahil, kız dernekleri, öğrenci yurtları, şeref dernekleri ve dekanların özel üstün yetenekli öğrenci grupları ile on yedi tane tartışma seansları tertip edildi.

Bu seanslarda temel olarak takrir metodu kullanıldı. Öğrencilere kadınların çeşitli problemlerine ait bilgiler verildi ve bunların sorunlarına çözüm için teklifler ileri sürüldü. Bunun ardından soru ve cevaplara yer verildi. Genellikle, bu entellektüel tutuma, zekice tepkiler geldi. Öğrenciler takrirleri dikkatlice dinlediler, problem ile çözüm arasındaki mantıki ilişkileri tasvip ettiler, programı methettiler, ve kişi olarak etkilenmeden bazı bilgiler kazanıp ayrıldılar Bunun bazı istisnaları vardır tabiatı ile. Bir üstün öğrenci yazara bir mektup göndererek, üniversite öğreniminin bu yeni anlamını öğrendiği için şükranlarını ilettiler ve şimdi ileriyi daha iyi görebildiğini belirtti. Diğer

biri, ilk tartışmadan iki yıl sonra, grup tartışmalarına katılmış olan nişanlısı ile evlilikleri süresi için program hazırladıklarını bildirdi. Bu öğrencinin kendisi üniversitede ilk öğretimde öğretmen olmak için okuyordu, nişanlısı ise bir mühendisti. Her ikisi beraberce şu kararı vermişlerdi. Erkek, evlendikten sonra, sosyal ilimlerde, kadın ise tabii bilimlerde bazı dersler alacak böylece yıllar geçtikçe birbirlerinin ilgi alanlarını tanımadan birbirlerine daha çok yaklaşmış olacaklardır.

Bununla beraber bir çok öğrenciler programı kendileri için değil de başkaları için faydalı olacak nitelikte gördüler. "Böyle bir programa benim ihtiyacım yok. Ben bir öğretmenim, çocukların büyüdüğü zaman tekrar öğretmenliğe döneceğim" tarzında tipik tepkiler gözlemlendi.

Bu sebepten bütün taktik değiştirilerek önce öğrencilerin hazır motifleri ve problemleri ele alındı ve bunu takiben gelecekteki çok yönlü rolleri üzerinde duruldu. Üniversite ilk ve ikinci yıl öğrenci grupları için taktik şu sorunlar esas alınarak saptandı. "Mezuniyetten iki yıl sonra ne yapacağımı ümit ediyorsun? On yıl sonra? Yirmi yıl sonra? Tartışma devam ederken, uygun aralıklarla tartışma lideri tartışmaya girdi ve üç-dört dakika alarak bazı bilgiler verdi, ve yorumlar yaptı. Oturumun sonuna doğru tartışma lideri Minnesota planını izah etti ve bununla ilgili dökümanları dağıttı.

Diğer bir tür tartışmada, ilk olarak kadınların yüksek öğretim hakkı konusu ortaya atıldı, buradan öğrenciler kendi eğitimlerini savundular ve zaman zaman gelecekteki meslekleri için atıfta bulundular. Tartışma lideri konuşulanları sonuca bağladı konuyu değiştirerek, çocukları büyütmede annenin rolleri ve sorunlarını ortaya attı. Öğrenciler sitayişle anne sevgisi ve anneliğin kudsiyetinden bahsettiler. Bu noktada, tartışma lideri bazı muhtemel çatışmalara dikkati çekti. Bir çok öğrenciler için, ilk defa olarak kendi gelecekleri için paralel düşüncelerinin tam aksi yönde görüşler ortaya atıldı. Biraz sarsılmış bir durumda bir takım çözüm yolları düşünmeye çalıştılar.

Anne rolünü oynayacak bir başkası ya da ek görevle bir yerde çalışmak sık sık ortaya atılan çözüm yolları oldu. Tartışma lideri bu arada şu soruyla tetraş işin içine girdi. "Bu geçen yıllar içinde entelektüel gerilemeden kendinizi nasıl korursunuz?" Öğrenciler, bunun üzerine, kendileri için Minnesota Planının anahtarlarını hazırladılar. Üniversitenin kendileri için devamlı eğitim programlarını uygulamaya hazır olduğu söylenince bundan kıvanç duydukları bir programı takibi kabul tavrı içinde oldukları gözlemlendi.

Erkek ve kız öğrencilerden müteşekkil gruplarda ortaya "Koruduğumuz kadın, senin karın olabilir" ya da "Evlendikten on beş yıl sonra karın nasıl birisi olacak?" gibi konular ortaya atıldı. Erkekler, tabiatı ile, kızlardan daha az konuya girmektedir, aynı zamanda böylele hazır çözüm yollarında karşı göründüler. Bununla beraber erkek öğrencilerde de ilgi seviyesi bir hayli yüksek görülmüştür. Nitekim genellikle erkek ziraat öğrencilerinin bulunduğu bir grupta tartışmalar saat 8:00 de başlamış, toplantı liderinin toplantıyı kapattığı saat 10:30 a kadar ilgiyle takip edilmiştir.

Tartışma gruplarına ek olarak, tavırları değiştirmek için başka metodlara da baş vurulmuştur. Programı kamu oyuna duyurmak yönündeki her çalışma tavır değişikliği sağlayacak birer vasıtadılar. Öğrenci, öğretim üyesi ve dernek yayınlarında yazılan makaleler bazı öğretim üyesi ve öğrencilere ulaştırıldı. Fakülte danışmanlarına ve öğrencilere mektuplar gönderildi. Programa katkıda bulunan her öğretim üyesi de ayrıca az veya çok etkinlikte programın prapagandacısı olmuşlardır. Öğrenci Faaliyetleri Bürosu ve Öğrenci Danışmanlık Bürosu işin başından beri programın destekçileri olmuşlardır. Geniş gruplar için film gösterilmesi gibi yeni teknikler düşünülmüştür. Bu arada, gelecekle ilgili gerçekçi bir takım görüşler kazandıktan sonra kişisel yardıma ihtiyaç duyanlar olabilir. Bu gibiler için Minnesota Plânı danışmanları yardıma hazırdılar. Bu danışmanlar Öğrenci Danışmanlık Bürosunun daimî üyesidirler. (Doğrusu, bu danışmanların çalışma yükü oldukça hafiftir. Çünkü şimdiye kadar ancak on tane kız öğrenci yardım için başvurmuştur) Danışmana gelen problemlerden bir tipik örnek olarak not ortalaması 10 olan Tabii Bilimler son sınıf öğrencisi bir kız burada zikre değer. Bu kız öğrenci uzun yıllar doktora tahsili yapmayı ve derecesini aldıktan sonra araştırma ile ilgili bir çalışmaya yönelmeyi plânlamıştı. Üniversite öğreniminin son yılı içinde üniversite üstü tahsil yapan zekî bir öğrenciye âşık oldu. Bunun üzerine onun notları tehlikeli derecede düşmeye başladı ve rolünü kavramada önemli değişimler görüldü. Bu kız öğrenci Minnesota Plânı danışmanına gönderildi. Danışman kız öğrenci ile birlikte, üniversite üstü tahsili ek görevli bir iş, evlendikten sonra entellektüel çalışmaları muhafaza ve bir süre sonra tekrar doktora çalışmalarına dönebilme yönünde plân hazırladılar Bu plân, kısmen eğitimsel, kısmen meslekî, kısmen de ev işlerinde geçecek zaman, çocukların duygusal ihtiyacı gibi pratik konularla ilgili olmuştur. Bu genç kız Aralık'ta evlendi ve üniversitenin bahar devresine büyük bir zevk ve istekle başladı.

Bu kız yeni zevkler kazanmakla birlikte aynı zamanda kendisi için yeni rol kavramları da geliştirmiştir. O şimdi, eskiden sahip olduğundan çok farklı bir hayat örüntüsünü kabul etmiştir. Onun önceden devamlı gelişme için hazırladığı program da önce bir kadın olduğunu kabul eden ruh yoktu. Bir erkeği sevip nişanlandığı zaman, kendi yaptığı plânın yararsız olduğunu kolaylıkla anladı. Burada danışman ona, gelecekteki hayatını görmesine yardım etti. Şimdi artık O, gelecek için kadın olduğunu kabul eden, fakat yalnız onunla sınırlanmayan bir plân yapabilir. Bu değişiklik, bu genç kızın zihninde bir takım sorunların belirmesine yol açtı. Belki de hayatında ilk defa, kadının hayatı, rolleri, olanakları ve problemleri ile ilgilenmiş oldu. Artık o bu konularda bilgi edinmek, hatta derinliğine inen bilgilere sahip olmak ihtiyacı içindedir.

Bu kız öğrencide olduğu gibi, bir çok kadınlarda belirlenen bu ihtiyacı karşılamak üzere "Aile Hayatı Bölümü tarafından "Amerikada Tahsilli Kadın" konusunda açılan seminerler bu yönde yapılan tipik örnek faaliyetlerdir. Bu seminerlerde not ortalaması yedi ve daha yukarı olan üniversite üçüncü ve dördüncü yıl öğrencilerinden yalnızca 25 kişi alınmaktadır. Bu kurslar koordinatör tarafından yönetilmekte ve her dal bir otorite tarafından öğretilmektedir. Öğretilen konular şunlardır: İnsan gücü ihtiyacı ve eğitimsel kaynaklar, Kadının rollerinin saptanmasındaki psikolojik nedenler, Bir tüketici ve yatırımcı olarak kadının ekonomik tercihleri, Anne, baba, çocuk ve karı-koca ilişkilerini içine alan aile rolleri, kadının toplumsal ve çevresel faaliyetlerdeki rolleri ve son olarak kadının tarihsel ve kültürler arası rolleri ile ilgili taramalardır.

Bu konuları tartışmak üzere diğerlerinin yanında Üniversite içi ve dışı bir çok birinci derecede otoriteler davet edilmiştir. Bu kimse-lerin temsil ettikleri dallar şöyle bir dağılım göstermektedir. İnsan gücü, Yüksek Öğretim, psikiatri, Aile Sosyolojisi, Çocuk gelişimi, Toplum faaliyetleri ve Meslekî Rehberlik.

Seminerdeki konuşmacılar, aşağıdakiler gibi, bir çok kaynaklardan okuma görevleri verdiler.

Kadının iki rolü, Yazarı, Alva Myrdal ve Viola Klein (1)

Evli Kadının Hayatı ile ilgili Çalışmalar, Yazarı Millî İnsangücü Konseyi (2)

(1) Newyork Humanities Press

(2) Newyork, Colombia Üniversity Press, 1958

Kadın ve Erkek, Yazarı; Margaret Mead⁽³⁾

Gönüllü Yurttaş, Yazarı; Nathan Cohen⁽⁴⁾

Okuma görevlerine ek olarak her öğrenci bir yazılı ödev yazdı. Bu daha ziyade öğrencinin ilgi duyduğu bir meslek ile ve gelecekte evlilik hayatı ile mesleği arasında olumlu bir ilişki kurma yönündeki konulara yer veren bir ödev oldu.

Özet olarak; üniversiteli kızlar için hazırlanan bu programın üç yönü vardır. Bunlar; a) yaygın bir tavır değişikliği, b) bireysel hayat plânlaması, ve c) toplumda kadının değişen rollerini entellektüel seviyede anlaşılmasıdır.

Genç Annelere Devamlı Eğitim Olanakları

İkinci, yani programın entellektüel muhafaza aşaması, tam anlamı ile uygulama alanında değildir. Bu gün Üniversite öğrencisi olan kızlar yarın bu aşamanın müşterileri olacaktır. Bunun nasıl çalışacağını önceden tamamen görmek mümkün değildir. Yalnız araştırılması muhtemel hususların listesini yapmak olanağı vardır.

Önce şu iyice anlaşılmalıdır ki, Minnesota Plânı bir müfredat, yahut üniversite ya da olağanüstü bir müessese değildir. Daha ziyade kolaylaştırıcı bir ajans rolündedir. Bunun en önemli fonksiyonu, mevcut eğitim kaynaklarının kullanılmasını teşvik ve kolaylaştırmaktır. Üniversite içinde ve dışında bu yönde bir çok kaynaklar vardır. Kadınlara bu kaynakları tanıtmak ve bu kaynakları plânlanmış ve etkin bir yolla kullanılmasını teşvik Minnesota Plânının amaçlarından biridir. Böylece, mezun olanların akşam kursları almalarına yardım edilebilir, mektupla öğretim servisinden faydalandırabilir, bazı derslere özel öğrenci olarak girmeleri sağlanabilir, televizyon yolu ile verilen dersleri takip etmeleri teşvik edilebilir, genel olarak, üniversitenin ya da içinde bulunduğu çevrenin olanakları keşfedilmiş ve hizmete sunulmuş olur.

Bazı durumlarda Minnesota Plânı kadınlara verilen derslerden yeni derslerin gelişmesi için de bir uyarım kaynağı olabilmektedir.

Örneğin Mektupla Öğretim Bölümünde haberleşme yolu ile ileri seviyede bireysel çalışmalar denendi. Bir akademik proiede oldukça

(³) Newyork, William Morrow and Co., 1949, Newyork: New American Library, 1955 (Paper)

(⁴) New York: Harper and Bros., 1961

ileri seviyede bir öğrenci, haberleşme yolu ile öğretim üyesinin fikirlerini alabilir, proje ilerledikçe karşılaştığı güçlükleri yine aynı yolla akademik danışmanına sorar ve öğrenebilir.

Gelecek olan yıllarda, henüz mezun olmuş ve bir işte çalışmayanlar için özel bazı derslerin Üniversite tarafından verilebilmesi mümkün olabilir. Örneğin üç ayda bir verilen kollekiyumlar, yıllık hafta sonu kurumları, aylık seminerler (uygun düzeylerde ve gerçekçi ödevlerle) düşünülebilen bazı yollardır. Bazı durumlarda bu dersler teknik alanlarda olabilir, yine diğer bazılarında bunlar fen, ve beşerî ilimlerde düşünülebilir. Doğal olarak bu dersler bir diploma için verilmemelidir.

Diploma, gerçekten, bilgisini geliştirmek isteyen bir kadın için pek fazla ilgi merkezi olmamalıdır. Üniversite üstü tahsil için yönetmelikler yedi yıllık bir süre tanırlar. Diğer taraftan üniversite mezunu olmuş bir kadının da kendi alanı dışında bazı üniversite düzeyinde dersler alması yeniden bir üniversite diploması alması değer atfedilecek bir keyfiyet değildir. Bununla beraber bu derslere devam eden kadın için devamın ettiğini gösteren bir belge önem kazanabilir. İşte bunun için Minnesota Plânı bir kayıt sistemi geliştirmektedir. Bu plâna devam etmiş her kadın için bir toplu dosya tutulmakta ve, istendiğinde, akademik ya da akademik olmayan bütün başarıları belirten bir özet kayıt verilebilmektedir. İlerde, üniversite üstü çalışma programına girmek, ya da bir işte çalışmak istediği zaman bu belge, evlendikten sonra kendisinde bir entellektüel gerileme olmadığı yönünde bilgileri verecek nitelikte kabul edilmektedir.

Bu programın ikinci safhasında çalışmaları belgeleme olmadığı halde, üçüncü safhaya ait olması gereken bir hayli sayıda genç kadın müracaat etmiştir. Bu kadınlardan bazıları bizi öyle tuzağa düşürdüler ki hiç düşünmediğimiz bir fonksiyonu yaptırıldılar. "Çocuk bakımı." Kadınlar bize Üniversite kapısında bir çocuk bakımı servisi kurun dediler ve kurduk. Halihazırda bu servisin durumu şudur; Bir dinsel öğrenci kuruluşu kendi Pazar okulun'da bazı odaları denemek üzere verdi. Bir profesyonel çocuk bakımı kurumu da başlangıçta çocuk bakıcılarını annelerin derste olduğu süreler içinde gönderdi. İşin organizasyonu ve annelerin duruma göre zamanların saptanması ve uygulamasını da Minnesota Plânı üzerine aldı. Bu servisin gerçekten kurulup kurulamayacağı henüz kesin değildir. Bakım gelecek ne gösterir? Fakat öyle tahmin ediyoruzki bu servis kurulacaktır. Eğer gerçekleşirse, üniversiteye tekrar dönmeyi düşünmeyen

bir çok anneyi üniversite üstü tahsile devama teşvik edecek bir unsur olacaktır.

Olgun Kadın İçin Yardım

Bütün rüyalarımız gerçekleşirse, yirmi yıl sonra Minnesota eyaletinde tozlanmış kadın kalmıyacaktır. Buna tabii eyalete dışardan göç etmişler dahil değildir. Fakat şimdilik Minnesota Plânı bir yıldan az bir zamandır yürürlüktedir ve çevre tozlarından temizenecek bir hayli kadınla doludur. Halihazırda, stratejik programımızın üçüncü safhasında faydalanan 270 kadın vardır.

Bu gayrı mütecanis bir gruptur. Yaşları onsekizden altmış ikiye kadar değişmektedir. Eğitim düzeyleri ise bir doktora öğrencisinden, master, üniversite, lise ve sekizinci sınıftan mezun olanlara kadar geniş bir farklilik göstermektedir. Bunların arzuları da aynı derecede farkliliklar içindedir. Kişisel haz ve zenginleşme, meslekî yükselme, üniversite mezunu olmak, üst eğitim dereceleri elde etmek ve meslek değiştirmek arzuları en çok sözü edilendir. Bunlardan dört kadın doktor olmak, bazıları bilim dalında doktora derecesi almak istemektedirler. Bazıları bekâr, bir tanesi de evli ve yedi çocuğu vardır.

Bu kadınların birçoğlarının isteklerini karşılamak için Minnesota Plânında gerekli faaliyetler mevcuttur. Eğitimcilerin ileri sürdükleri de, esasen, problemleri ve ihtiyaçları saptamak ve çözümü için bireyleri motive etmek olduğuna göre Minnesota Plânı bu kadınları olumlu sonuçlara götürecektir niteliklere sahip görülmektedir. Programın duyurulması onun bütünleyici kısmıdır. Böylece programı tanıtan her gazete veya mecmua makalesi, her tartışma ya da takrir toplantıları sonucunda programa yeni müracaatları olmuştur. Belki de çok daha önemli olan husus, programa bizzat iştirak etmeden, bu programın amaçlarından ve yapmak istediklerinden etkilenip tavırlarında değişiklik sağlayan bir zümrenin varlığıdır. Şöyle bir ifade bu durumu en güzel şekilde belirtmektedir. Bayan X bizim plânımız hakkında devamlı olarak bir şeyler duymuştur. Önceleri X bir matematikçi olmayı düşünmekteydi. Programımızın etkisi altında kalarak tekrar üniversiteye döndü ve bilgilerini tazelemek üzere bazı matematik dersleri almaya başladı. Anladığımızı göre şimdi elektronik hesap makinaları programcısı olmak için bir süre sonra yeni dersler alacaktır. Biz tabiatı ile, bizim programımızdan etkilenen ne kadar kadın olduğunu bilmiyoruz. Yalnız programımızı görmeden etkilenen

kadınlar olduğunu biliyoruz. Gelecekte belki de böyle bir çok kadın olacaktır. Esasen ideal olan durumda budur.

Bizim duyduğumuz, kadınlardan birçoklarının kendilerini teşvikten öteye harekete geçirir güce ihtiyaçları olduğuna kaniyiz. Bunlar bilgiye yahut danışmanlığa ya da her ikisine birden ihtiyaç duyabilirler. Bu kadınların problemleri hayatî bir kaç bilgi verildikten sonra çözümlenecek kadar basitten, çözüm olanakları bulunmayan karmaşıklığa kadar değişen problemlere sahiptirler.

Akşam derslerine devam ederek bir üniversite diploması almaya çabalayan bir kadının sorunu basittir. Biraz yorulacaktır tabii ama okulda çocukları olduğu için Üniversiteye gündüz devam etmesine de imkân yoktur. Fakat, eğer Üniversite de gündüz bazı derslere devam edebileceği yönünde bir bilgiye sahip olursa, çalışmalarına buna göre ayarlaması da mümkündür. Üniversitelerin kataloglarında birçok sorunlar cevapsız bırakılmıştır. Bu yüzden biz "Minnesota Üniversitesi Yetişkinler Eğitimi Kaynakları" adı ile bir broşür yayınladık. Minnesota Plânına müracaat eden her kadına bu broşürlerden bir tane gönderdik.

Bazı danışmanlık sorunları vardır ki güçtür, fakat çözümü mümkündür. Üniversite mezunu olupta herhangi bir mesleğe hazırlanmamış olan fakat ailesine maddî yönden bir katkıda bulunmak için çalışmak zorunluluğu içinde olan kırkbeş yaşındaki bir kadının sorunu bu türdendir. Aldığı bazı derslerle, toplumsal hizmetlerde çalışabileceğini bu yüzden daha ileri dersler alması gerektiğini benimseyen yirmi yaşındaki bir kızın bu tavrını değiştirmek te yine güç fakat çözümü olan bir sorun türüne girer. Bunun gibi meslekî olmayan birçok sorunlarda düşünülebilir.

Sorun sahibi ile danışman beraberce bu tür sorunlara çoğu kere bir çözüm yolu düşünebilirler, bazı ahvalde Üniversitenin diğer bazı servislerinden de yararlanmak mümkün olabilmektedir.

Bazı sorunlara çözüm yolu bulmak hemen hemen imkânsızdır. Uzak, ücra bir köyden bir kadın "Ben nasıl Üniversite mezunu olabiliyim" diye yazmaktadır. Yakınlarında resmî ya da özel hiçbir Yüksek ve Üniversite yoktur. Yılda ancak bir tek ders alıp yürütebilecek durumdadır, ve bu kadın, haklı olarak, içinde bulunduğu koşullar dolayısıyla uzun yıllar Üniversite Mezunu olmayacağına kanaat getirmiştir ve Minnesota Plânının süratlendirilmesini ve genişletilmesini rica etmektedir. Bu durumda gündüz ders almasına imkân olmadığına

göre bizim yapabileceğimiz sabırlı olmasını çocuklarını büyütmesini tavsiye etmektedir. Bir diğer bekâr kadın, ufak bir ücretle bir işte çalışmakta iken gece dersleri alarak Eğitim Fakültesi Mezunu olabilmek için gerekli koşulları yerine getirmiştir. Fakat bazı gözlem ve uygulamalar da yapması gerekmektedir. Bunun için bir kurs yahutta borçlanma suretiyle para temin ederek görevinden bir süre ayrılıp Üniversiteyi bitirmesi sağlanabilir.

Gelen birçok sorunların çözümlenebilir nitelikte olması danışmanların faydalı işler görmesine ve dolayısı ile işlerinden zevk almalarına zemin hazırlamaktadır. Bu arada, tabii, bazı güç ve çözümlenemez özellikte sorunlar da çıkmaktadır. İlginç olan yön, bu tür sorunların oldukça az çıkmasıdır. Hatta daha ilginç meslekî ve eğitimsel danışmanlığa ihtiyaç duyanların yanında, örneğin ciddi bir psikoterapiye ihtiyaç görülen, az kimse çıkmıştır. Genellikle, danışmanların hizmetleri uygun ve etkin olmuştur.

Entellektüel düzeyde bu toz alma süreci üniversitenin, programına yeni dersler koymasına yol açmıştır.

1957 de Minnesota Plânı ikinci müdürü olan Bayan Elizabeth Cless'e Üniversiteye Bağlı Diğer Okullar Dekanı olarak yeni ve yaratıcı bir program hazırlama görevi verildi. Bu programın ana amacı, entellektüel kadınların tatmin olmamış bazı ihtiyaçlarını karşılamak olacaktı. İlk olarak, Bayan Elizabeth Cless, tanıdığı ve ihtiyaçlarını yakından bildiği yüksek öğrenim görmüş bir grup kadını topladı. Minnesota Plânının tam olarak uygulanmasından bir yıl önce, bu kadınlar için ilk özel semineri başlattı.

Bu seminerin öğrencileri 35 ilâ 60 yaşları arasında olan 17 kadındı. Grup içinde, özellikle seçilmiş, toplumda bazı sorumluluklar yüklenmiş kimseler de bulunuyordu. Bu kadınların üçü hariç diğerleri üniversite mezunu olup, içlerinde üç tanesi de bir dalda ihtisas öğretimi yapmıştı. Birkaçı meslek kadını, diğerlerinin hepsi ev kadını ve iki tanesi de büyük anne olmuş kimselerdi. Seminerde tanınmış beşerî bilimler profesörleri ders vermiştir. Ayrıca Profesör Ralph Ross öğrencilerin akademik danışmanı olmuştur. Dersler fizikî ve tabii bilimler, sosyoloji, psikoloji ve ekonomi alanlarından seçilmiş konular üzerinde verilmiştir. Fakat bütün bu derslerde metot bir ortak amaç olarak kabul edilmiş ve özellikle üzerinde durulmuştur. Öğrenciler üniversite öğrenimini de on beş-otuz yılları arasında değişen bir süre önce gördükleri için verilen dersler de genellikle yeni çalışmalarını takdim et-

mek ön görülmüştür. Böylece öğrencilerin bilgileri zenginleştirilmiş olmaktadır.

Ders saatlerinin tanzimi tamamen öğrencilere bırakılmıştır. Hazırladıkları zaman çizelegesine göre her iki haftada bir üç saatlik bir buluşmayı ön gördüler. Her seminerden sonra tartışmalar Fakülte yemekhanesinde yenen öğle yemeği süresince de devam ettirildi. Buna ek olarak, üç defa da Minnesota Plânı merkezinde toplantı tertip edilerek dersler de görülen konuların özetleri yapıldı. Öğrencilerin okuyacakları kitaplar dikkatlice saptandı. Bunlar ders kitapları olduğu kadar zeki ve tahsilli kadınların okuyabilecekleri nitelikte ders dışı diğer kitaplardı. Ev kadınlarının genellikle ayda bir kitap okuyabildikleri dikkate alınarak görev dağıtımı buna göre yapılmıştır. Örneğin Bertrand Russell'in "İzafetin ABC si" (1) George Gamow'un "Güneşin doğuşu ve batışı" (2) L. C. Dunu ve T. Dobzhansky'nin "Kahtım, Işık ve Toplum" (3) adlı kitapları ve benzerleri bir hayli ilgi ile takip edilmiştir. Bunun dışında her öğrencinin bir seminer raporu yazması istenmiştir. Fakat bunu herkes yapmamıştır.

Sınıf çalışmaları daha ziyade seminer şeklinde, tartışmalı ve ilgi çekici geçmiştir. Hatta bu tartışmaları, öğrencilerin sosyal toplantılarına dahi devam etmiştir. Öğrencilerin eşleride önceleri iyi organize edilmiş ve yöneltilmiş çok meşgul edici bir çalışma olarak düşündükleri bu faaliyetlerde yardımcı olmuşlardır.

Kısaca, "Bilginin Yeni Dünyası" olarak adlandırılan bu seminerler büyük bir başarı olmuştur. Bir yıl sonra Minnesota Plânı başladığı zaman bu seminer çalışmaları bir diğer seminerle beraber yürütüldü. İkinci seminer Profesör Ross tarafından geliştirilen ve yürütülen Okuma ve Düşünme Sanatı'dır Bu seminerin birçok öğrencileri daha daha önce "Bilginin Yeni Dünyası" seminerinden gelenlerdir. Bütünü ile her iki seminere, bu yıl 44 öğrenci katılmıştır. Bu seminerin ilk üçüncü dersi de televizyon yoluyla yapılmış ve böylece daha geniş bir kütleye intikal ettirilmiştir. 1961-1962 ders yılı için, biri antropoloji dğeri de fizikî bilimlerden olmak üzere iki yeni ders te geliştirilmiştir.

Hemen sağıyamadığımız, fakat yakın bir gelecekte karşılanabileceğini ümit ettiğimiz bazı ihtiyaçlarımızda vardır. Bunlardan biri malî yardımdır. Bu yıl 500 dolar, gelecek yılda 1000 dolarlık bir burs

(1) NewYork: New American Library, 1959 (paper)

(2) NewYork: Viking, 1940, New American Library, 1952 (paper)

(3) Rev. Ed: NewYork: New American Library, 1952 (paper)

kaynağımız mevcuttur. Bu görüldüğü gibi az bir miktardadır ve bunun nasıl dağıtılması gerektiğini de henüz bilemiyoruz. İkinci ihtiyaç ise bu plâna devam edenlerin iş yerlerine yerleştirilmeleri konusunda ortaya çıkmaktadır. Programın ana amaçlarından biri eyâletin tahsilli kadınların iş gücünden gereği şekilde faydalanmalarını sağlamaktır. Bu yönden en son adım, çalışan kadınları gönüllü ya da uygun bir ücretle çalışmalarını sağlama yönünden teşebbüslerde bulunmak olacaktır. Gelecek yıl, çalışmak isteyen kadınlara ek görev, ya da evde yapabileceği işler bulmak için bir iş-bulma uzmanı görevlendirilecektir. Uzun vadeli, ümit ediyoruz ki, bu uzman danışmanlık, eğitimsel ve işe yerleştirme fonksiyonlarını koordine edecek bir atmosfere bürünebilecektir. Müracaatlar arasında, Beş yıl içinde ücretli işlerde çalışmayı arzu eden bir çok kadın müşahade edilmiştir. Bu arada gereken eğitim ve tecrübeyi kazanmak arzusunu belirtmişlerdir. Böylece İş-Bulma uzmanı toplumdaki iş olanakları ile, tahsilli kadınların enerjilerini gayet elâstiki bir programla düzenlemiş olacaktır.

Minnesota Plânının İdari Organizasyonu

Minnesota Plânı hakkında, buraya kadar, bir hayli bilgi verdik. Şimdi de, isterseniz plânın yürütülmesindeki idarî örgütten bahsedelim. İdarî organizasyon için bizim iki prensibimiz vardır. Birincisi, bu program bütün üniversitenindir, bir fakülte veya bölüme özge değildir. Politikası, dört dekan ile iki Minnesota Plânı Direktöründen ortaya çıkan altı üyelik bir komite tarafından saptanmaktadır. Günlük sorunların çözümünde Plânın direktörleri yetkili kılınmışlardır.

Bizim ikinci prensibimiz ise, ilerde hiç bir organizasyondan yardım alamıyacağımızı düşünerek kendi iç kaynaklarımızı hareket halinde bulundurmadır. Bunun anlamı, yeni olanaklar yerine üniversitenin mevcut öğrenci danışmanlık bürosu, İş-Bulma Servisi ya da akademik bünyedeki kurslardan faydalar sağlanacaktır. Tıpkı Halk Sağlığı programı gibi, amaçlarımızı, herkesin amaçları haline getirmek ana tezimiz olmaktadır.

Son olarak, biz Minnesota plânının bahsederken amaçlara somut özellikler kazandırmaktayız. Fakat bu arada, ümit ediyoruz ki bu amaçların ötesinde de bir başarı sağlamak mümkün olabilecektir. Başkaları, tabiatı ile, bunun çok genişleyip geliştiğini, bir devamlı süreç olarak, ruh sağlığı, üniversite öğretimi için güdü, mesut olma ve yaş-

hların verimli olabilmelerini sağlayan bir düzen ile Amerika'nın hayatında önemli değişikliklere yol açabileceğini de hayal edebilirler.

Biz programımızı, insan yetenekleri kaynaklarının tümünü en uygun Şekilde kullanmaya imkân vermesi yönünde bir küçük adım olarak görmekteyiz.